

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Zie verzendlijst

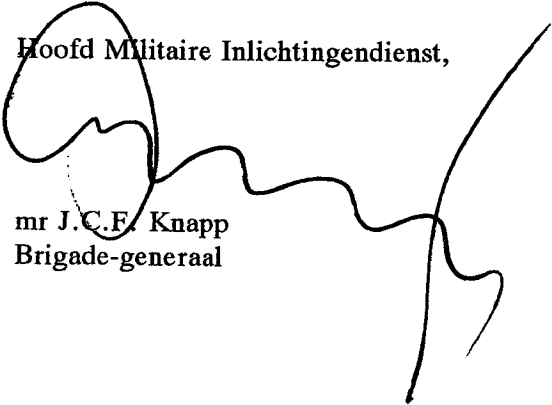
Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2400	12 oktober 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 52/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2400 d.d. 12 oktober 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

52/95

(Afgesloten 121200B OKT 1995)

Conclusie/voorzicht

Hoewel alle strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina hebben ingestemd met een staakt-het-vuren, lijkt met name de Bosnische regering mogelijkheden te zien voor additionele militaire terreinwinst ten opzichte van de Serviërs. Om die reden is zeker denkbaar dat Bosnische eenheden de komende tijd het bestand zullen schenden.

Een spoedige doorbraak in de onderhandelingen over de politieke toekomst van oost-Slavonië is niet te verwachten. De Kroatische minister van Defensie Susak heeft opnieuw gezinspeeld op militair optreden tegen oost-Slavonië vóór het einde van het jaar.

Er zijn nieuwe aanwijzingen voor wrijvingen tussen Servië en Montenegro.

Bosnië-Herzegovina

Naar verluidt hebben de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) de afgelopen dagen in west-Bosnië gebied moeten prijsgeven. De Bosnische regeringseenheden (ABiH) hebben gemeld de stad Sanski Most (ten westen van Banja Luka) te hebben veroverd. Kroatische strijdkrachten (HV) hebben de plaats Mrkonjic Grad (ten zuiden van Banja Luka) veroverd. In verband daarmee heeft de Chef Staf van de VRS, Milovanovic, gedreigd met nieuwe artilleriebeschietingen van plaatsen in Kroatië. Met deze veroveringen lijkt een belangrijke weg tussen Sarajevo in centraal-Bosnië en Bihac in het westen volledig onder controle van eenheden van de Moslim-Kroatische Federatie. Naar het zich laat aanzien zijn in de centrale sector van deze weg overigens slechts Kroatische eenheden aanwezig, die mogelijk zullen willen voorkomen dat een verbinding ontstaat tussen de ABiH-eenheden bij Bihac en die in centraal-Bosnië.

Inmiddels is de afgelopen nacht het staakt-het-vuren in Bosnië-Herzegovina ingegaan, dat aanvankelijk op 9 oktober van kracht zou worden. Met name de Bosnische regering bleek daartoe in eerste instantie nauwelijks bereid. Vermoedelijk hield dit verband met de recente militaire successen van de ABiH in west-Bosnië. Ook nadat het bestand is ingegaan, hebben Bosnische topfunctionarissen uiting gegeven aan hun twijfel of dit bestand stand kan houden. Zo heeft de Bosnische minister van Buitenlandse Zaken Sacirbey het feit, dat de Bosnische Serviërs naar verluidt opnieuw Moslims verdrijven uit hun

woonplaatsen rond Banja Luka, een bedreiging voor het bestand genoemd. Vermoedelijk acht de Bosnische politiek-militaire top verdere terreinwinst tegen de VRS op korte termijn nog steeds mogelijk. Het is dan ook zeker denkbaar dat Bosnische eenheden de komende tijd op diverse locaties het bestand met nieuwe offensieve acties zullen schenden.

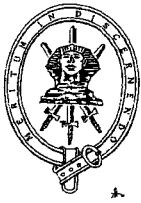
De VRS hebben volgens meldingen hun posities rond de enclave Gorazde versterkt. De gaat er echter van uit dat de VRS op korte termijn geen offensieve operaties tegen Gorazde zal inzetten. Indien deze inschatting juist is, kunnen de gemelde versterking verband houden met de vrees van de VRS dat de ABiH gewapenderhand een territoriale verbinding tot stand zal willen brengen tussen de door hen gedomineerde gebieden in centraal-Bosnië (primair Sarajevo) en Gorazde. Zo'n verbinding vormde één van de voorwaarden van de Bosnische regering voor instemming met een staakt-het-vuren in Bosnië-Herzegovina.

Volgens een recent communiqué heeft de regeringspartij in Herceg-Bosna, de Bosnisch-Kroatische republiek, een zusterpartij van de gelijknamige Kroatische regeringspartij HDZ, kandidaten vastgesteld voor de verkiezingen die op 29 oktober zullen worden gehouden voor het Kroatische parlement (Sabor). Conform de recente verandering van de Kroatische kieswet mogen Kroaten in het buitenland een aantal afgevaardigden kiezen in de Sabor. Verreweg de meeste daarvan zijn woonachtig in de VS, Canada en Australië, maar kennelijk mogen ook de Bosnische Kroaten een aantal zetels bezetten. Dit vormt een nieuwe indicatie van de nauwe politieke samenwerking tussen Herceg-Bosna en Kroatië zelf, die de vestiging van een Groot-Kroatische staat in een later stadium aanzienlijk zou kunnen vereenvoudigen.

Kroatië

De Kroatische minister van Defensie Susak heeft onlangs op een verkiezingsbijeenkomst openlijk gezworen dit jaar Kerstmis te zullen vieren in Vukovar, één van de belangrijkste steden in oost-Slavonië. Zoals bekend is onlangs door Serviërs en Kroaten een overeenkomst gesloten over nadere onderhandelingen over de politieke toekomst van Sector Oost, maar dit akkoord is door beide partijen vervolgens verschillend geïnterpreteerd. De Kroatische regering heeft ook recentelijk nog aangegeven dat vóór 30 november, als het UNCRO-mandaat verloopt, langs politieke dan wel militaire weg een oplossing moet zijn bereikt voor het vraagstuk van de toekomst van oost-Slavonië. Susak is, evenals vrijwel alle andere Kroatische topmilitairen, voorstander van gewapend optreden tegen de Serviërs, tenzij dezen op korte termijn bereid blijken tot een compromis waarbij de herintegratie van oost-Slavonië in het Kroatische staatsverband centraal staat. De Kroatische president Tudjman blijft de voorkeur geven aan een politieke oplossing van het probleem, maar staat onder grote druk van Susak c.s. Zonder een spoedige doorbraak in het overleg zal ook in Tudjman's visie een militair optreden tegen Sector Oost wellicht onvermijdelijk worden.

De formulering van Susak laat overigens in beginsel de mogelijkheid open dat Kroatië bepaalde delen van Sector Oost toch onder controle van de Serviërs zou willen laten. Er is echter geen reden om aan te nemen dat dit in zijn bedoeling ligt. In het Kroatische politieke taalgebruik is "Vukovar" (waar in

1991 zware gevechten zijn gevoerd en waaraan door beide partijen grote prestige-waarde wordt toegekend) vrijwel synoniem met "Sector Oost".

Op 9 oktober zijn opnieuw onderhandelingen gevoerd over de toekomst van Sector Oost tussen lokale Serviërs en een Kroatische regeringsdelegatie. Daarbij was opnieuw sprake van grote onenigheid. De Servische delegatie gaf geen blijk van concessiebereidheid en is na afloop van het overleg naar Belgrado gereisd voor ruggespraak met de Servische president Milosevic. De Kroatische afvaardiging maakte bezwaar tegen het feit dat er werd onderhandeld in de Amerikaanse ambassade in Zagreb; de Kroatische delegatieleider Sarinic zei te eisen dat in het vervolg onderhandeld zou worden op Kroatisch grondgebied. Er blijkt nog steeds fundamentele onenigheid te bestaan tussen (lokale) Serviërs en Kroaten over de politieke toekomst van Sector Oost en eventueel te treffen overgangsregelingen. Een spoedige doorbraak in de onderhandelingen is niet te verwachten.

Vorige week is in de Bosnisch-Servische stad Banja Luka een bomaanslag gepleegd op de voormalige president en minister van Binnenlandse Zaken van de Krajina, Martić. Martić was na het militaire verlies van het grootste deel van de Krajina naar Banja Luka gevlucht. Onduidelijk is wie voor deze aanslag verantwoordelijk is geweest. Mogelijk is zij uitgevoerd door Serviërs die Martić verantwoordelijk stellen voor het verlies van de Krajina. Er kan ook een verband bestaan met het feit dat Martić in het verleden een compromis met Kroatië over de status van de Krajina, zoals door de Servische president Milosevic werd voorgestaan, heeft geweigerd. Tenslotte kunnen ook de huidige machthebbers in Sector Oost, die zich in het verleden tegen het beleid van Martić hebben verzet, achter deze aanslag zitten. Martić onderhoudt relatief goede betrekkingen met de Bosnisch-Servische leider Karadžić, maar zijn invloed is momenteel beperkt. De gevolgen van zijn eventuele heengaan zouden dan ook minimaal zijn.

Servië/Montenegro

De Montenegrijnse premier Djukanovic heeft aangekondigd dat zijn land de inkomsten uit grensoverschrijdend verkeer met Albanië niet langer zal afdragen aan "Joegoslavische" federale instellingen. Hij stelde in dat verband dat Montenegro ontevreden is over de verdeling van het "Joegoslavische" budget tussen Servië en Montenegro, de twee deelstaten waaruit "Joegoslavië" bestaat. De uitspraak van Djukanovic illustreert de groeiende spanningen tussen Servië en Montenegro. Laatstgenoemde republiek voelt zich op een groot aantal terreinen binnen "Joegoslavië" achtergesteld bij Servië. Bovendien stellen veel Montenegrijnen dat zij door de internationale sancties tegen "Joegoslavië" worden gestraft voor misdaden waarvoor primair Servië verantwoordelijk is geweest. Deze door Servië de-loyaal geachte Montenegrijnse opstelling is onlangs scherp bekritiseerd door de echtgenote van de Servische president Milosevic.

Naast politieke rivaliteit bestaan er ook economische spanningen tussen beide "Joegoslavische" deelstaten. De Servische economische structuur heeft zich sinds de Tweede Wereldoorlog sterk georiënteerd op zware industrie, terwijl Montenegro vooral inkomsten verwierf uit handel en toerisme. Als gevolg daarvan richt Montenegro zich veel sterker dan het buurland op de landen rond de Middellandse Zee en west-Europa. Hoewel een afscheiding van Montenegro, mede gezien de traditio-

neel nauwe betrekkingen met Servië en de kleine omvang van het land, op korte termijn uiterst onwaarschijnlijk blijft, kan de verdeeldheid de politieke en economische stabiliteit van "Joegoslavië" verder ondergraven.

Er zijn aanwijzingen dat Milosevic tijdens een bezoek van zijn Macedonische ambtgenoot Gligorov heeft voorgesteld dat Macedonië als derde lidstaat zou toetreden tot de "Bondsrepubliek Joegoslavië". Gligorov zou het voorstel van Milosevic hebben afgewezen en hebben gesteld slechts bereid te zijn tot "buitengewone economische betrekkingen" met Servië. "Joegoslavië" zou groot voordeel hebben van aansluiting van Macedonië bij "Joegoslavië". Er zou een directe territoriale verbinding ontstaan met Griekenland, waarmee Servië goede betrekkingen onderhoudt. Bovendien zouden de "Joegoslavische" autoriteiten, indien zij drie voormalige Joegoslavische deelstaten zouden vertegenwoordigen, meer aanspraak kunnen maken op de nalatenschap van het oude Joegoslavië. De Servische dominantie in "Joegoslavië" zou door zo'n aansluiting niet in gevaar komen, omdat Montenegro en Macedonië gezamenlijk slechts een derde van het inwonertal van Servië hebben. Toetreding van Macedonië tot "Joegoslavië" zou echter zonder twijfel door Macedonische nationalisteng categorisch zijn afgewezen.

Zoals bekend heeft het bezoek van Gligorov aan Milosevic, het eerste officiële contact tussen beide presidenten sinds de onafhankelijkheid van Macedonië, plaatsgevonden op de dag vóórdat Gligorov bij een bomaanslag ernstig werd gewond. Hoewel geenszins is uitgesloten dat Servische nationalisteng voor deze terreurdaad verantwoordelijk zijn geweest, is er geen reden om aan te nemen dat deze verband hield met Gligorov's verzet tegen toetreding tot "Joegoslavië". Zoals reeds eerder gemeld, gaan de Macedonische autoriteiten zelf ervan uit dat de aanslag een actie was van extreem-nationalistische Macedoniërs tegen het compromis met Griekenland aangaande de vlag van Macedonië.